

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Департамент освіти Сумської обласної державної адміністрації
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
за участю
Національний Еразмус+ офіс в Україні
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Київський університет імені Бориса Грінченка
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Державна установа «Палац дітей і молоді «Золак» м. Мінська», Білорусія
Казахський національний університет ім. аль-Фарабі, Казахстан
Ферганський державний університет, Узбекистан
Harbin University, China
University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland
European Regional Academy in Armenia, Armenia
All Nations University College, Ghana
Velzys gymnasium, Lithuania
Oekraiense School, Netherlands
Technical University of Moldova, Moldova

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ: ГЛОБАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІРИ ЗМІН

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції
Том 1

23–24 квітня 2020 року

*До 90-тої річниці кафедри педагогіки
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка*

Суми
Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка
2020

Ministry of Education and Science of Ukraine
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko
Department of Education of Sumy Regional State Administration
Institute of Pedagogics of NAPS of Ukraine
Institute of Pedagogical Education and Adult Education of NAPS of Ukraine

with participation of

National Erasmus+ office in Ukraine

The state institution "South Ukrainian national pedagogical university named after K. D. Ushynsky"

Zhytomyr State University named after Ivan Franko

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko

Borys Grinchenko Kyiv University

Sumy Regional Institute for Postgraduate Pedagogical Education

The state institution "Palace of Children and Youth "Zolak" Minsk, Belarus

Kazakh National University named after al-Farabi, Kazakhstan

Ferghana State University, Uzbekistan

Harbin University, China

University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland

European Regional Academy in Armenia, Armenia

All Nations University College, Ghana

Velzys gymnasium, Lithuania

Oekraïense School, Netherlands

Technical University of Moldova, Moldova

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

**INNOVATIVE DEVELOPMENT
OF HIGHER EDUCATION: GLOBAL, EUROPEAN AND NATIONAL
DIMENSIONS OF CHANGE**

PROCEEDINGS
of VI International scientific-practical conference
Volume 2

23-24 April 2020

To the 90th Anniversary of the Chair of Pedagogics
Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko

Sumy
Publishing house of Sumy SPU named after A. S. Makarenko
2020

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

I 66

*Рекомендовано до друку вченою радою
Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 9 від 02.04.2020 р.)*

Редакційна колегія:

А. А. Сбруєва – доктор педагогічних наук, професор (**відповідальний редактор**);

М. А. Бойченко – доктор педагогічних наук, доцент;

Т. М. Дегтяренко – доктор педагогічних наук, професор;

С. Б. Кузікова – доктор психологічних наук, професор;

Г. Ю. Ніколаї – доктор педагогічних наук, професор

О. І. Огієнко – доктор педагогічних наук, професор;

О. Г. Козлова – кандидат педагогічних наук, професор;

С. М. Кондратюк – кандидат педагогічних наук, професор;

Н. М. Павлушенко – кандидат педагогічних наук, доцент;

А. О. Поляничко – кандидат педагогічних наук, доцент;

І. А. Чистякова – кандидат педагогічних наук, доцент

Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 квітня 2020 року, м. Суми). Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. 275 с.

ISBN 978-966-698-289-9 (повне зібрання)

ISBN 978-966-698-290-5 (Том 2)

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін», що є складовою виконання проєкту програми Еразмус+ Жан Моне Модуль. У матеріалах конференції розглядаються стратегії інноваційного розвитку вищої освіти в Україні, ЄС та світі; інновації у докторській підготовці молодих науковців: український, європейський та світовий досвід; організаційно-педагогічне забезпечення інноваційного розвитку вищої освіти в Україні, ЄС та у світі; стратегії та інноваційні технології підготовки викладачів вищої школи.

Proceedings contain materials of the International scientific-practical conference “Innovative development of higher education: global, European and national dimensions of change”. The conference is held within the framework of Erasmus+ Jean Monnet Module project. Proceedings of the conference reveal strategies of innovative development of higher education in Ukraine, EU and the world; innovations in doctoral training in educational/pedagogical sciences: Ukrainian, European and world experience; organizational and pedagogical support of innovative development of higher pedagogical education in Ukraine, EU and in the world; strategies and innovative technologies of the training of high school teachers.

The materials are published as part of the EU project which is funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the authors and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

УДК 378.091:001.895](477:4)(063)

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У АМЕРИКАНСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ХХІ СТОЛІТТЯ

З початку інноваційної діяльності в американській медичній освіті минуло 110 років. Увесь цей час взірцем була так звана «модель Гопкінза», на яку запропонував орієнтуватись у 1910 р. А. Флекснер. Однак, на початку ХХІ ст., що став свідком неспинного розвитку науки й техніки, виникло питання про доцільність «моделі Гопкінза» для майбутнього американської медичної освіти. У зв'язку з цим запропоновано багато підходів у освітньому процесі, навколо яких тривають жваві дискусії. До таких підходів належить компетентісний – одна з ключових інновацій сучасної освіти.

Зазначимо, що компетентісний підхід не є новим у освітньому просторі. Проте його імплементація в медичну освіту має на меті підготувати майбутнього лікаря, готового до сміливих і серйозних викликів часу.

У 2005 р. Т. Лоулі, Дж. Сакстон та М. Джонз зазначили, що для США «парадигмою медичного працівника минулого століття (ХХ ст. – А. К.) була індивідуальна суперзірка, «потрійна загроза». Парадигма цього самого століття (ХХІ ст. – А. К.) зосереджена навколо зоряного гравця команди, того, хто очолює міждисциплінарні групи спеціалістів, цінує й поважає її членів, надихає інших робити те саме. Тож необхідно переосмислити й підтвердити роль медичних професійних шкіл як осередків відповідальності, авторитета й лідерства під час безперервної освіти та підготовки медичних кадрів» (Lawley, Saxton, Johns, 2005, с. 316).

Хоча Т. Холт та Е. Віліє стверджують, що «починаючи з 1990-х (курсів наш. – А. К.), відбувалися поступові реформи як відповідь на соціальні тенденції... <...> Зміни в медичній освіті було націлено на:

- застосування студентоцентричних викладацьких і навчальних підходів за допомогою дискусій у малих групах та самостійного навчання через вплив аспектів охорони здоров'я, що вказували на потреби суспільства;

- використання експериментального навчання в певних спільнотах, для того, щоб студенти краще зрозуміли умови життя різних прошарків населення, а не лише лікували пацієнтів із певними хворобами в лікарнях;

- застосування інформаційно-комунікаційних технологій із метою отримання нової інформації, яку додавали до доказової бази даних професійної діяльності;

- трансформацію навчального плану (Holt, Wylie, 2010, с. 88–89).

Також важливим є навчання за допомогою досвіду; спільне навчання; роль медичного працівника-професіонала як педагога у відносинах типу «викладач – студент» для забезпечення покращення стану здоров'я населення (Holt, Wylie, 2010, с. 89).

За словами С. Вартмана: «Медична освіта знаходиться на роздоріжжі. Перед викликами, з одного боку, науки й техніки, з іншого – соціальних змін, навчальний план усе більше й більше перебуває поза одночасним поєднанням нових потреб у змісті навчання й медичної практики. Шлях до значних освітніх реформ є важким – через різні чинники, зокрема глибоко вкорінену систему цінностей, природний опір змінам і процес акредитації. Навіть саме визначення того, що означає бути професіоналом змінюється зі змістовно прихованим значенням для майбутньої ролі лікаря та священно-недоторканих відносин пацієнта з лікарем» (Wartman, 2019, с. 1412).

Завданням американської медичної освіти XXI ст. є визначення компетентностей, необхідних для лікаря нового покоління, який би міг надати якісну допомогу в складній ситуації; розроблення методів для точної та адекватної оцінки компетентностей; максимальне сприяння всебічному та змістовному навчанню майбутніх лікарів (Levine, Cayea, 2015, с. 1241). Тож компетентнісний підхід у медичній освіті США є актуальним у площині окреслених питань.

Компетентнісний підхід у медичній освіті (competency-based medical education) – це орієнтація освітнього процесу на підготовку майбутніх лікарів до практики, яка націлена на розвиток їх здібностей та організована навколо компетенцій, виокремлених у результаті аналізу потреб суспільства й пацієнта. Цей підхід применшує значення традиційного навчання й зосереджує більшу увагу на відповідальності, гнучкості та студентоцентризмі (Frank, Mungroo, Ahmad, Wang, De Rossi, Horsley, 2010, с. 636).

Якщо порівняти компетентнісний підхід у медичній освіті з традиційним навчанням, то, на думку Ш. Росс, К. Гауер та Е. ван Мелле, перший має такі переваги:

- заснований на доказових діях і спирається на багатьох теоріях і підходах як у медичній освіті, так і поза нею для досягнення заздалегідь визначених результатів навчання;

- навчання є максимально індивідуальним, що дозволяє студентам зосередитися на покращенні знань у обраних галузях, щойно буде продемонстровано компетентності, або додаванні часу, якщо це потрібно для прояву компетентностей;

- головним є те, що робить студент;

- відносини між студентом та викладачами є однією з важливих складових на шляху до опанування компетентностей;

- навчальний досвід контролюється індивідуальним прогресом;

- аналіз та самоконтроль продовжують бути важливими під час безперервного професійного розвитку (Ross, Hauer, Van Melle, 2018).

Отже, компетентнісний підхід у американській медичній освіті XXI ст. має на меті підготувати спеціалістів, які змогли б відповідати нагальним вимогам часу й надавати якісну медичну допомогу. У контексті компетентнісного підходу студенти-медики повинні опанувати такі

компетентності, як професійне спілкування, робота в команді, догляд за пацієнтами, надійність, стійкість до стресових ситуацій, здатність до вдосконалення, критичне мислення, гнучкість тощо.

ЛІТЕРАТУРА

- Holt, T., & Wylie, A. (2010). Health Promotion in curricula: levels of responsibility and accountability. In A. Wylie, T. Holt (Eds), *Health Promotion in Medical Education: From Rhetoric to Action* (pp. 87–90). Florida, Boca Raton: CRC Press.
- Frank, J. R., Mungroo, R., Ahmad, Y., Wang, M., De Rossi, S., Horsley, T. (2010). Toward a definition of competency-based education in medicine: A systematic review of published definitions. *Medical Teacher*, 32, 631–637.
- Lawley, T. J., Saxton, J. F., Johns, M. M. (2005). Medical education: time for reform. *Transactions of the American Clinical and Climatological Association*, 116, 311–320.
- Levine, R. B., Cayea, D. (2015). Defining and Assessing the 21st-Century Physician in Training. *Journal of General Internal Medicine*, 30, 1241–1242.
- Ross, S., Hauer, K., Van Melle, E., (2018). Outcomes are what matter: Competency-based medical education gets us to our goal. *MedEdPublish*, 7, [2], n. p. Retrieved from: <https://www.mededpublish.org/manuscripts/1561>.
- Wartman, S. A. (2019). The empirical challenge of 21st-century medical education. *Academic Medicine*, Vol. 94, No. 10, 1412–1415.

М. О. Лазарєв

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

О. М. Лазарєва

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА В ІННОВАЦІЙНІЙ ОСВІТІ

У доповіді коротко викладено результати теоретико-експериментального дослідження, присвяченого розробці на засадах інноваційної евристичної освіти цільових, змістових і технологічних компонентів професійної підготовки сучасного педагога – дослідника та творця. Зазначені компоненти тісно та взаємозалежно пов'язані між собою та складають єдину систему евристичної освіти, спрямованої на успішну професійно-творчу самореалізацію особистості педагога.

Цільовий компонент дослідження – основоположна складова профосвіти – включає результат розробки провідної мети й завдань підготовки в університеті майбутнього педагога-гуманітарія, які відповідають загальнодержавним стратегіям, визначеним в Законах України про вищу та середню освіту, у відомчих документах і наукових працях вітчизняної та зарубіжної інноваційної педагогіки. У проведеному дослідженні загальні стратегії національної освіти набули необхідного розвитку в уточненні й конкретизації мети та змісту професійної підготовки педагога-гуманітарія, її діагностичної складової, у знаходженні та визначенні досягнутих рівнів реалізації сутнісних сил фахівця, у розробці та здійсненні умов їх становлення.

Гетманець Н. Ю. Формування лідерських якостей у майбутніх учителів музичного мистецтва в контексті диригентсько-хорової підготовки.....	110
Козерук К. В. Пліометричні вправи в процесі неформального навчання в умовах сьогодення.....	113
Kozmina N. A. Activities developing communicative skills	115
Коломієць А. Я., Клименченко Т. Г. Формування свідомого ставлення студентів до фізкультурно-оздоровчої діяльності.....	117
Корж-Усенко Л. В., Сидоренко О. Л. Інноваційний потенціал української вищої школи за кордоном: європейський вимір.....	120
Кривонос О. Б. Використання досвіду виховання молоді А. С. Макаренка в підготовці майбутніх педагогів	122
Куліченко А. К. Компетентнісний підхід у американській медичній освіті ХХІ століття.....	125
Лазарєв М. О., Лазарєва О. М. Основні компоненти професійно-творчої самореалізації майбутнього педагога в інноваційній освіті	127
Levenok I. S. Internationalization in higher education: innovative strategy in study process of foreign students.....	130
Лоза Т. О., Затилкін В. В. Професійна підготовка майбутніх фахівців різних спеціальностей засобами фізичного виховання	132
Локшин В. С. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в умовах євроінтеграції.....	134
Мармаза О. І. Тайм-менеджмент як засіб самоменеджменту та удосконалення управлінської діяльності	136
Мелешко І. В. Сучасні виклики та завдання неформальної освіти дорослих	139
Мынбаева А. К., Болат А. Практика развития эмоциональных навыков студентов	141
Nefedchenko O. I. The main components of innovative heuristic education.....	145
Никифоров А. М. Проблема навчання декоративного мистецтва в Підросійській Україні ХІХ – початку ХХ століття у вітчизняних дисертаціях	147
Петренко Л. В. Особливості організації дистанційного навчання в процесі фахової підготовки майбутніх учителів математики.....	149
Петренко С. І. Формування інформатичної компетентності майбутніх учителів інформатики в процесі фахової підготовки	152
Постригач Н. О. Особливості забезпечення якості педагогічної освіти в країнах ЄС.....	155
Проценко І. І. Формування інтелекту майбутніх фахівців у дослідницькій культурі	158
Степанець М. Ю. Рефлексія як компонент освітніх програм підготовки педагогів у педагогічній школі шуліча (Університет Ніпіссінг, Канада).....	161
Сяська І. О. Практика навчально-дослідницької підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін у європейській освіті.....	163
Тарасова Т. Б., Ярош Н. А. Мотивація навчально-професійної діяльності майбутніх педагогів	166
Телєтова С. Г. Технології інтерактивного навчання як засіб розвитку комунікативної компетентності майбутніх педагогів-філологів	169

Наукове видання

Матеріали VI Міжнародної
науково-практичної конференції

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ГЛОБАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ
ВИМІРИ ЗМІН**
(23–24 квітня 2020 року)

DOI 10.24139/978-966-698-290-5/2020/conference/tom1

Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2020 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск ***В. І. Шейко***
Комп'ютерна верстка ***І. А. Чистякова***

Підписано до друку 02.04.2020.
Формат 60х84/16. Гарн. Times. Папір офсет.
Друк ризогр. Ум. друк. арк. 15,98
Тираж 200 пр. Вид. № 84.

Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка
вул. Роменська, 87, м. Суми, 40002

Виготовлено на обладнанні СумДПУ імені А. С. Макаренка